

Debatt

debatt@dn.no

Et styrket, dødt eller forgiftet Nato?

Kommentarene etter Nato-toppmøtet spriker. Noen mener Nato er styrket, andre ser en Alliansen på sotteseng, forgiftet av en ubehøvlet Donald Trump.

Det nærsynte fokuset på president Trump trekker oppmerksomheten vekk fra de strategiske utfordringer USA og Europa står ovenfor. Det sentrale spørsmålet er om NATO-toppmøtet og slutterklæringen de 29 allierte signerte, skaper økt sikkerhet.

Det foregår en grunnleggende strategisk endring globalt. Makt og innflytelse skifter hender raskere enn våre mentale kart klarer å fange. «Vesten» utfordres av autoritære stormakter som demografisk, økonomisk og militært har økt sin innflytelse i det internasjonale systemet mange mener Trump river ned. Stormakter som vanakter demokratiske grunnverdier som folkestyre, rettsstat, menneskerettigheter og suverene statsgrenser. I denne brytningstiden trenger så vel USA som Europa ikke bare å stå samlet, men de må begge bidra langt mer til forsvaret av den demokratiske verdens samfunnsorden og territorium. USA trenger europeiske allierte for å unngå «global overstretch». Den strategiske fordelene av å ha amerikanske soldater plassert på europeisk territorium er undervurdert. Styrket amerikansk innsats i Sør-Øst-Asia og andre steder, krever økt europeisk innsats i Europa hvor trusselbildet er utfordrende både i øst og sør. Europa trenger å ta forsvaret på alvor. Gjorde de det på NATO-toppmøtet?

I slutterklæringen signerte de 29 allierte en rekke nye tiltak for å styrke Alliansen. Blant annet vedtok de en atlantehavskommando i Norfolk i USA som er viktig for Norge, samt en logistikkkommando som legges til Ulm i Tyskland. Alliansens mobiliseringsvevne økes ved det amerikanske forslaget kalt «4x30» som innebærer at Nato i løpet av 30 dager skal stille 30 bataljoner, 30 flyskvadroner og 30 krigsfartøyer. En ny innsatsstyrke i Irak ble vedtatt og innsatsen i Afghanistan forlenget. Ordlyden med hensyn til Russland ble skjerpet. Makedonia ble invitert til medlemskapsforhandlinger og man forsikret at Natos dør forblir åpen. Hvorvidt dette styrker Natos

Gullstandarden i Nato er troverdighet. Alliansens avskrekkende effekt avhenger av tillit til at allierte vil stå samlet og forsvare hverandre, skriver artikkelforfatteren. Her fra NATO sitt hovedkvarter i Brussel, Belgia. Foto: Markus Schreiber/AP/NTB Scapix

Kronikk Kate Hansen Bundt

Kate Hansen Bundt, generalsekretær for Den norske Atlanterhavskomiteé.

militære evne, er et annet spørsmål.

Så over til de brysomme pengene. NATO-toppmøtet i Cardiff i 2014 ble holdt i lys av Russlands annekasjon av Krim, krigshandlinger i Ukraina og IS ankomst til Levanten. Her ble de allierte under Obamas ledelse enige om å feste den evige byrdefordelingsdebatten til papiret. Alle medlemsland signerte intensjonen om å bevege sine forsvarsbudsjetter «... mot målet om å bruke to prosent av bnp innen 2024». Kun

Hva skjer med Nato?

Natos toppmøte holdes 11. og 12. juli i Brussel

Agenda: Styrking av kollektivt forsvar, avskrekking mot Russland og fire andre temaer.

Tidligere innlegg

3. juli: Karsten Friis, «Nato-toppmøtet alle gruer seg til»

7. juli: Janne Haaland Matlary, «Utenrikspolitikk på autopilot»

9. juli: Espen Barth Eide, «Et veldig krevende utgangspunkt»

10. juli: Kate Hansen Bundt, «Det tyske Nato-problem»

fem allierte oppfyller dette. To prosent-målet kan diskuteres med hensyn til hva som faktisk måles: økt militær evne og handlekraft? Likevel, en

intensjonsavtale er også en avtale. USA stiller med 75 prosent av Alliansens styrker og betaler rundt 70 prosent av kostnadene. At kun 60.000 av disse styrkene befinner seg i Europa i fredstid, betyr lite all den tid det er amerikanske soldater - eller atomvåpen - som må forsvare Europa, hvis det skulle smelle. For forretningsmannen Trump er byrdefordelingen blitt en besettelse. Det er et løfte han ga sine velgere. Og til høsten er det mellomvalg. Få bør betvile at han kom til Brussel for å stille Wales-erklæringens signatører til ansvar.

Gullstandarden i Nato er troverdighet. Alliansens avskrekkende effekt avhenger av tillit til at allierte vil stå samlet og forsvare hverandre. Tillit og troverdighet er tuftet på politisk vilje til å trekke lasset sammen. Dernest på tilgjengelige militære styrker, kuler og krutt.

Natos militære styrker er imidlertid på nasjonale hender. Så hvis europeiske land øker sine forsvarsbudsjetter til de magiske to prosent av bnp, flyter det hverken mer penger inn i USAs eller Natos kasse. Det vil styrke landenes egne

nasjonale forsvar. Disse blir først Natos-styrker når suverene regjeringer beslutter å operere sammen. Det kan Europa også gjøre i EU. Men da må de først organisere seg slik.

Uten en autonom og reell forsvarsevne, kan europeiske stater uten atomvåpen som Trumps «Prügelknabe» Tyskland, gjøre lite utover å møte Trump med gode miner til slett spill. Natos kronjuvel er nemlig en felles planleggingskapasitet og kommandostruktur som muliggjør felles operasjoner av medlemmenes nasjonale styrker. Disse må trene og øve sammen, slik de skal under høsten store Trident Juncture-øvelse i Norge. Men de må også finansieres.

Hvis Europas stater unnlater å opprettholde sin individuelle forsvarsevne slik Natos traktat artikkel tre forplikter dem til, er Nato i realiteten død. Ikke fordi en amerikansk president som alltid er i valgkampmodus, opptrer som en elefant i Natos nye glasshus.

Kate Hansen Bundt, generalsekretær for Den norske Atlanterhavskomiteé